Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/1100

2025 6 18

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2025/1100

2025 m. gegužės 23 d.

kuriuo patvirtinamos tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnyje nustatytų nulinio balanso strateginių projektų atrankos kriterijų įgyvendinimo gairės

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų produktų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 ([1]), ypač į jo 13 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

kadangi:

(1) Reglamentu (ES) 2024/1735 nustatoma bendra teisinė sistema, kuria siekiama stiprinti nulinio balanso technologijos produktų gamybos ekosistemą Sąjungoje. Viena iš tos sistemos dalių – nulinio balanso strateginių projektų paskyrimas – yra svarbus mechanizmas. Atrankos kriterijai, pagal kuriuos paskiriami projektai, yra nustatyti Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnyje, kuriame taip pat reikalaujama, kad Komisija priimtų įgyvendinimo aktą, kuriuo būtų nustatytos gairės, užtikrinančios vienodas šių kriterijų įgyvendinimo sąlygas;

(2) gairėse pateikiamos bent jau konkrečios rekomendacijos dėl Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunktyje ir b punkte nustatytų kriterijų. Šios gairės turėtų padėti įvertinti, ar nulinio balanso strateginio projekto papildomas gamybos pajėgumas yra susijęs su pirmosios tokio pobūdžio ar geriausios turimos technologijos gamybos pajėgumu, ir ar toks papildomas gamybos pajėgumas gali būti laikomas reikšmingu;

(3) siekiant suteikti papildomos pagalbos nacionalinėms valdžios institucijoms, gairėse taip pat pateikiama bendro pobūdžio pastabų, kuriomis siekiama užtikrinti vienodas Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų įgyvendinimo sąlygas. Šios gairės taip pat turėtų padėti įvertinti, ar projektas atitinka to reglamento 13 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą aplinkos tvarumo kriterijų. Taip pat reikėtų paaiškinti, kaip galima užtikrinti, kad būtų laikomasi to reglamento 13 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje nurodytos 50 % priklausomybės nuo importo ribos, ir kaip aiškinti to reglamento 13 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje nurodytą sąvoką „didelė pasaulinės gamybos dalis“;

(4) šiame sprendime numatytos priemonės atitinka Nulinio balanso technologijų komitologijos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų tam tikrų nulinio balanso strateginių projektų atrankos kriterijų įgyvendinimo gairės pateikiamos šio sprendimo priede.

([1]) OL L, 2024/1735, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2025 m. gegužės 23 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

PRIEDAS

Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų tam tikrų nulinio balanso strateginių projektų atrankos kriterijų įgyvendinimo gairės ([1])

1. **Bendrosios nuostatos**

Valstybės narės nulinio balanso strateginiais projektais pripažįsta Sąjungoje vykdomus nulinio balanso technologijų gamybos projektus, kuriais prisidedama prie Reglamento (ES) 2024/1735 1 straipsnyje nustatytų tikslų įgyvendinimo ir kurie atitinka bent vieną iš to reglamento 13 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų.

Vertindamos, ar projektas atitinka Reglamento (ES) 2024/1735 1 straipsnyje nustatytus tikslus, valstybės narės gali atsižvelgti į tai, ar projektu galima prisidėti prie Sąjungos klimato ir energetikos sričių tikslų, įskaitant nulinio balanso tiekimo grandinių atsparumą ir tvarumą. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į dalyvaujančių įmonių kontrolę ir santykinį kiekvienos įmonės dalyvavimą projekte, ypač atsižvelgdamos į galimą trečiųjų šalių subjektų įtaką. Kontrolė turėtų būti aiškinama taip, kaip apibrėžta Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse.

Siekiant užtikrinti vienodą kriterijų taikymą, nulinio balanso technologijų gamybos projektų, kurie pripažintini nulinio balanso strateginiais projektais, paraiškos atitinkamai valstybei narei pateikiamos naudojant Komisijos oficialioje interneto svetainėje pateiktą iš anksto nustatytą formą ([2]).

Komisija primygtinai ragina valstybes nares laikytis toje interneto svetainėje aprašyto paraiškų teikimo proceso. Šis procesas skirtas paraiškų dėl nulinio balanso strateginio projekto statuso rengimui, saugiam pateikimui ir peržiūrai palengvinti. Valstybės narės taip pat raginamos vieną ar daugiau institucijų paskirti nacionaliniais kontaktiniais centrais, atsakingais už paraiškų dėl nulinio balanso strateginio projekto statuso nagrinėjimą.

Nacionalinis kontaktinis punktas turi koordinuoti Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnyje nustatytų atrankos kriterijų vertinimą. Jis turėtų užtikrinti, kad paraiškų teikimo procesas būtų nuoseklus ir struktūrizuotas, ir kartu palengvinti greitą ir tikslų nacionalinių valdžios institucijų ir Komisijos bendravimą. Tai, kad kontaktinis punktas yra neatsiejama paraiškų teikimo procedūros dalis, padeda valstybėms narėms užtikrinti, kad procedūra būtų paprastesnė ir efektyvesnė, gerinamas koordinavimas su Komisija ir didinamas vertinimo proceso skaidrumas.

2. **Pirmasis tokio pobūdžio gamybos įrenginys**

Sąvoka „pirmasis tokio pobūdžio gamybos įrenginys“, nurodytas Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies b punkte, to reglamento 3 straipsnio 32 punkte apibrėžiamas kaip „naujas arba iš esmės atnaujintas nulinio balanso technologijos įrenginys, kuris yra novatoriškas, kiek tai susiję su nulinio balanso technologijos, kuris Sąjungoje dideliu mastu dar nėra įsitvirtinęs arba kurį statyti dar neįsipareigota, gamybos procesu“. Todėl pirmasis tokio pobūdžio įrenginys yra įrenginys, kuriame i) gaminamos to reglamento 4 straipsnyje išvardytos nulinio balanso technologijos ir ii) kuris turi novatoriškų pajėgumų, susijusių su nulinio balanso technologijos, kuri Sąjungoje dideliu mastu dar nėra įsitvirtinusi arba kurios dar neplanuojama diegti, gamybos procesu, t. y. įrenginio, kuriuo galima gaminti panašų produktą, vykdyti panašų procesą ar užtikrinti panašų veiksmingumą, Sąjungoje dar neturėtų būti arba jo dar neturėtų būti įsipareigota statyti. Novatoriški pajėgumai neturėtų apimti nedidelių pakeitimų ar patobulinimų.

([1]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, (OL L, 2024/1735, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

([2]) https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act/strategic-projects-under-nzia/strategic-projects-application-process_en?prefLang=lt.

Sąvoka „novatoriškas“, nurodyta ii punkte, grindžiama platesniu jos taikymu Sąjungos teisės aktų sistemoje, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1781 ([3]). Tais atvejais, kai inovacija mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityse arba nedidelio masto gamyboje Sąjungoje jau yra naudojama, vis dar gali būti laikoma, kad nauja tos inovacijos didelio masto gamyba Sąjungoje dideliu mastu dar nėra įsitvirtinusi. Įrenginys, kuriame pirmą kartą Sąjungoje naudojama novatoriška medžiaga, galėtų būti laikomas pirmuoju tokio pobūdžio įrenginiu, net jei ta medžiaga buvo išbandyta bandomuosiuose įrenginiuose Sąjungoje. Pagal šią klasifikaciją taip pat gali būti pripažįstami tuo pačiu metu lygiagrečiai vykdomi projektai.

3. **Geriausia turima nulinio balanso technologija**

Sąvoka „geriausia turima“, kai kalbama apie nulinio balanso technologijas ir gamybos pajėgumą, nurodyta Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies b punkte ir 13 straipsnio 2 dalies a punkte. 3 straipsnio 33 punkte sąvoka „gamybos pajėgumas“ apibrėžiama kaip „bendras gamybos projekte pagamintų nulinio balanso technologijų gamybos pajėgumas arba, kai gamybos projekte gaminami specifiniai komponentai arba specialios mašinos, pirmiausia naudojami tokiems produktams gaminti, o ne pačių galutinių produktų gamybai, – galutinių produktų, kuriems pagaminti tokie komponentai arba specialios mašinos, gamybos pajėgumas“.

Geriausių turimų nulinio balanso technologijų gamybos pajėgumų sąvoka aiškinama atsižvelgiant į platesnes Reglamento (ES) 2024/1735 aplinkybes ir Sąjungos teisės aktų sistemą, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1785 ([4]), kurioje apibrėžti geriausi ir prieinami gamybos būdai. Nors ši apibrėžtis taikoma aplinkosauginiam veiksmingumui, ji gali būti pritaikyta ir taikoma nulinio balanso technologijų gamybos praktikai. Atitinkamai, sąvoka „geriausių turimų technologijų gamyba“ apibūdinama veiksmingiausia ir pažangiausia veikla ir sukurti veiklos metodai, pabrėžiant gamybos praktikos technologinį efektyvumą ir novatoriškumą.

Geriausia turima technologija, nurodyta Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnyje, suprantama taip:

a) geriausias gamybos pajėgumas yra tas pats, kas veiksmingiausias ir pažangiausias gamybos veiklos ir jos metodų plėtros etapas, rodantis konkrečių būdų praktinį tinkamumą;

b) turimos technologijos yra tas pats, kas nulinio balanso technologijos, sukurtos tokiu mastu, kad jas būtų galima įdiegti atitinkamame pramonės sektoriuje ekonomiškai ir techniškai priimtinomis sąlygomis, atsižvelgiant į susijusias sąnaudas ir naudą, neatsižvelgiant į tai, ar tokios technologijos gaminamos, ar jau naudojamos Sąjungoje, su sąlyga, kad jos yra pagrįstai prieinamos veiklos vykdytojams.

Geriausių turimų nulinio balanso technologijų gamyba dar gali būti aiškinama kaip projekto gebėjimas gaminti geriausius šiuo metu vidaus rinkoje turimus nulinio balanso technologijos produktus. Todėl geriausią turimą technologiją galėtų sudaryti produktai, kurių veiksmingumas būtų geresnis, palyginti su šiuo metu vidaus rinkoje turimais produktais. Vertinimai turėtų būti grindžiami patikimais šaltiniais, pavyzdžiui, techninėmis ataskaitomis ir rinkos tyrimais.

Jei atitinkamai nulinio balanso technologijai jau taikomi galiojantys Sąjungos teisės aktai dėl aplinkosauginio veiksmingumo, pavyzdžiui, be kita ko, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB ([5]), Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1781 ([6]) ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369 ([7]), aukščiausią arba antrą aukščiausią energijos vartojimo efektyvumo klasę atitinkančios nulinio balanso technologijos laikomos geriausiomis turimomis technologijomis, jei jos priklauso aukščiausiai arba antrai aukščiausiai užpildytai taikytinai energinio naudingumo klasei.

([3]) 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkių ekosistemos stiprinimo priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/694, (Lustų aktas) (OL L 229, 2023 9 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj).

([4]) 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1785, kuria iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) ir Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų, (OL L, 2024/1785, 2024 7 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([5]) 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą, (nauja redakcija) (OL L 285, 2009 10 31, p. 10, http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

([6]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1781, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema, iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2020/1828 ir Reglamentas (ES) 2023/1542 ir panaikinama Direktyva 2009/125/EB, (OL L, 2024/1781, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([7]) 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES, (OL L 198, 2017 7 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).

4. **Reikšmingas gamybos pajėgumas**

Siekiant nustatyti, ar gamybos pajėgumas gali būti laikomas reikšmingu pagal Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunktį, taikomas bent vienas iš toliau nurodytų metodų.

a) Jei planuojamą nulinio balanso technologijų gamybos projekto gamybos pajėgumą per metus galima išmatuoti gigavatais (GW), bent vieno galutinio produkto, konkretaus komponento ar konkrečios mašinos, visų pirma naudojamų nulinio balanso technologijoms vienoje gamybos vietoje gaminti, pajėgumas, siekiantis 1 GW arba daugiau per metus, laikomas reikšmingu.

b) Jei planuojamo nulinio balanso technologijų gamybos projekto gamybos pajėgumo per metus negalima išmatuoti GW, jo planuojamas pajėgumas gali būti laikomas reikšmingu, jei jis yra lygus bet kurio iš dešimties didžiausių Sąjungoje jau vykdomų to paties arba lygiaverčio tipo nulinio balanso technologijų gamybos projektų, kurių metiniai gamybos pajėgumai apskaičiuojami remiantis ankstesnių metų rinkos duomenimis, gautais iš patikimų šaltinių, pavyzdžiui, techninių ataskaitų ir rinkos tyrimų, metiniam gamybos pajėgumui arba jį viršija.

c) Kai nulinio balanso technologijų gamybos projektai yra vertikaliai integruotos gamybos vietos, jų pajėgumai gali būti laikomi reikšmingais, jei toje pačioje vietoje turi būti gaminamas daugiau nei vienas galutinis produktas, konkretus komponentas ar konkreti mašina, visų pirma naudojami nulinio balanso technologijoms gaminti.

d) Jei dabartinis galutinio produkto, konkretaus komponento ar konkrečios mašinos, visų pirma naudojamų nulinio balanso technologijoms gaminti, gamybos pajėgumas yra mažesnis už Reglamento (ES) 2024/1735 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytą 40 % lyginamąjį rodiklį, reikšmingu taip pat gali būti laikomas mažesnis nei šio skirsnio a ir b punktuose nustatytas gamybos pajėgumas. Vertinimas, ar mažesnis gamybos pajėgumas gali būti laikomas reikšmingu, gali būti atliekamas remiantis Komisijos vykdoma Sąjungos pažangos siekiant to lyginamojo rodiklio stebėsena pagal to reglamento 42 straipsnio 1 dalies b punktą. Jei tokios svarbios informacijos nėra, paraišką dėl nulinio balanso strateginio projekto statuso teikiantis subjektas gali pateikti valstybei narei patikimas technines ataskaitas ir rinkos tyrimus.

Nustatydamos, ar projektu užtikrinamas reikšmingas gamybos pajėgumas pagal a–d punktus, valstybės narės taip pat gali apsvarstyti, ar projektas atitinka Sąjungos strateginius prioritetus ir ar juo užtikrinamas tiekimo grandinės atsparumas ir aplinkos tvarumas.

5. **Gairės dėl kitų Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnyje nustatytų kriterijų**

a) Aplinkos tvarumas

Siekiant nustatyti, ar projektas atitinka Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytą kriterijų, turėtų būti įrodyta, kad projekte taikoma praktika reikšmingai ir visam laikui sumažinamas išmetamas CO_2 ekvivalento (CO_2 ekv.) kiekis, kartu optimizuojant papildomą naudą aplinkai, susijusią su į orą, vandenį ir dirvožemį išmetamais teršalais, taip pat su energijos vartojimo bei vandens ir medžiagų naudojimo efektyvumu ir pavojingų medžiagų naudojimu. Tas sumažinimas

i) grindžiamas numatomomis išvengti CO_2 ekv. tonomis, taikant aiškiai apibrėžtas prielaidas ir metodiką;

ii) yra vienas iš pagrindinių projekto tikslų ir juo iš esmės prisidedama prie išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo laikantis Sąjungos klimato ir energetikos sričių tikslų.

Prašymą suteikti nulinio balanso strateginio projekto statusą nagrinėjanti valstybė narė užtikrina, kad išmetamųjų teršalų kiekis nebūtų tiesiog perkeltas į kitą sektorių, bet būtų sumažintas bendras išmetamo CO_2 ekv. kiekis. Be to, bet kuria Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta praktika turi būti reikšmingai ir visam laikui sumažinamas išmetamas CO_2 ekv. kiekis.

b) 50 % priklausomybės nuo importo riba

Taikant Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį, nulinio balanso technologijos 50 % priklausomybės nuo importo riba suprantama kaip bendro importo į Sąjungą iš visų trečiųjų valstybių ir Sąjungos tiekimo tais pačiais metais santykis.

Valstybės narės, nustatydamos priklausomybę nuo importo, gali remtis atnaujinta informacija, kurią Komisija turi pateikti pagal Reglamento (ES) 2024/1735 29 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, jei jos turima. Jei tokios informacijos nėra, valstybės narės priklausomybę nuo importo gali nustatyti remdamosi kitais patikimais šaltiniais, pavyzdžiui, techninėmis ataskaitomis ir rinkos tyrimais.

c) Didelė pasaulinės gamybos dalis ir itin svarbus vaidmuo užtikrinant atsparumą

Taikant Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktį

i) sąvoka „didelė pasaulinės gamybos dalis“ suprantama kaip projektas, kurį vykdant gaminamas galutinis produktas, konkretus komponentas ar konkreti mašina, kurių gamybos pajėgumas Sąjungoje viršija 15 % pasaulinių gamybos pajėgumų, o tai atitinka Reglamento (ES) 2024/1735 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytą pasaulinės gamybos lyginamąjį rodiklį, ir šis gamybos pajėgumas turi būti nustatytas remiantis Komisijos vykdoma Sąjungos pažangos siekiant to lyginamojo rodiklio stebėsena pagal to reglamento 42 straipsnio 1 dalies b punktą.

   Jei tokios svarbios informacijos nėra, paraišką dėl nulinio balanso strateginio projekto statuso teikiantis subjektas gali pateikti valstybei narei patikimas technines ataskaitas ir rinkos tyrimus;

ii) be to, Reglamento (ES) 2024/1735 13 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje vartojama sąvoka „itin svarbus vaidmuo užtikrinant Sąjungos atsparumą“ aiškinama kaip tiesioginis projekto poveikis Sąjungos tiekimo grandinės saugumui, energetinei nepriklausomybei ar strateginiam savarankiškumui.